

การบริหารทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาการบริหาร จัดการน้ำในชุมชนหมู่บ้านวังหินของ ตำบลวังหิน อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ *

สาวิตรี เสนีวงศ์ ณ อยุธยา **

คำสำคัญ : การบริหารจัดการน้ำ/ในชุมชน

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกของเราประกอบขึ้นด้วยพื้นดินและพื้นน้ำ โดยส่วนที่เป็นพื้นน้ำนั้น มีอยู่ประมาณ 3 ส่วน (75%) และเป็นพื้นดิน 1 ส่วน (25%) น้ำมีความสำคัญอย่างยิ่งกับชีวิตของพืชและสัตว์บนโลกรวมทั้งมนุษย์เราด้วย น้ำเป็นทรัพยากรที่สามารถเกิดหมุนเวียนได้เรื่อย ๆ ไม่มีวันหมดสิ้น เมื่อแสงแดดส่องมาบนพื้นโลก น้ำจากทะเลและมหาสมุทรก็จะระเหยเป็นไอน้ำลอยขึ้นสู่เบื้องบนเนื่องจากไอน้ำมีความเบา กว่าอากาศ เมื่อไอน้ำลอยสู่เบื้องบนแล้ว จะได้รับความเย็นและกลั่นตัวกลายเป็นละอองน้ำเล็ก ๆ ลอย จับตัวกันเป็นกลุ่มเมฆ เมื่อจับตัวกันมากขึ้นและกระทบความเย็นก็จะกลั่นตัวกลายเป็นหยดน้ำตกลงสู่พื้นโลก น้ำบนพื้นโลกจะระเหยกลายเป็นไอน้ำอีกเมื่อได้รับความร้อนจากดวงอาทิตย์ ไอน้ำจะรวมตัวกันเป็นเมฆและกลั่นตัวเป็นหยดน้ำกระบวนการเช่นนี้ เกิดขึ้นเป็นวัฏจักรหมุนเวียนต่อเนื่องกันตลอดเวลา เรียกว่าวัฏจักรน้ำทำให้มีน้ำเกิดขึ้นบนผิวโลกอยู่เสมอ

ประโยชน์ของน้ำ

น้ำเป็นแหล่งกำเนิดชีวิตของสัตว์และพืชคนเรามีชีวิตอยู่โดยขาดน้ำได้ไม่เกิน 3 วัน และน้ำยังมีความจำเป็นทั้งในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ ประโยชน์ของน้ำ ได้แก่

1. น้ำเป็นสิ่งจำเป็นที่เราใช้สำหรับการดื่มกิน การประกอบอาหาร ชำระร่างกาย ฯลฯ

---

*บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่องการบริหารทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษา การบริหาร จัดการน้ำในชุมชนหมู่บ้านวังหินของ ตำบลวังหิน อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดย มีรองศาสตราจารย์อนงทิพย์ เอกแสงศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

**นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการงานสาธารณะ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2. น้ำมีความจำเป็นสำหรับการเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ แหล่งน้ำเป็นที่อยู่อาศัยของปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ ซึ่งคนเราใช้เป็นอาหาร

3. ในการอุตสาหกรรม ต้องใช้น้ำในขบวนการผลิตใช้ล้างของเสียใช้หล่อเครื่องจักรและระบายความร้อน ฯลฯ

4. การทำนาเกลือโดยการระเหยน้ำเค็มจากทะเล

5. น้ำเป็นแหล่งพลังงาน พลังงานจากน้ำใช้ทำระหัด ทำเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้าได้

6. แม่น้ำ ลำคลอง ทะเล มหาสมุทร เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งที่สำคัญ

7. ทักษะคุณภาพของริมฝั่งทะเลและน้ำที่ใสสะอาดเป็นแหล่งท่องเที่ยวของมนุษย์

ปัญหาของทรัพยากรน้ำ

ปัญหาสำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้น คือ

1. ปัญหาการมีน้ำน้อยเกินไป เกิดการขาดแคลนอันเป็นผลเนื่องจากการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้ปริมาณน้ำฝนน้อยลง เกิดความแห้งแล้งเสียหายต่อพืชเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์

2. ปัญหาการมีน้ำมากเกินไป เป็นผลมาจากการตัดไม้มากเกินไป ทำให้เกิดน้ำท่วมไหลบ่าในฤดูฝน สร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน

3. ปัญหาน้ำเสีย เป็นปัญหาใหม่ในปัจจุบัน สาเหตุที่ทำให้เกิดน้ำเสีย ได้แก่ น้ำทิ้งจากบ้านเรือน ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ถูกทิ้งสู่อ่างน้ำลำคลอง น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม น้ำฝนพัดพาเอาสารพิษที่ตกค้างจากแหล่งเกษตรกรรมลงสู่อ่างน้ำลำคลอง

น้ำเสียที่เกิดขึ้นนี้ส่งผลเสียหายทั้งต่อสุขภาพอนามัย เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ และมนุษย์ ส่งกลิ่นเหม็น รบกวน ทำให้ไม่สามารถนำแหล่งน้ำนั้นมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งการอุปโภค บริโภค เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม

ผลกระทบของน้ำเสียต่อสิ่งแวดล้อม เป็นแหล่งแพร่ระบาดของเชื้อโรค เช่น อหิวาตกโรค บิด ท้องเสีย เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงนำโรคต่าง ๆ ทำให้เกิดปัญหามลพิษต่อดิน น้ำ และอากาศ ทำให้เกิดเหตุรำคาญ เช่น กลิ่นเหม็นของน้ำโสโครก ทำให้เกิดการสูญเสียทัศนียภาพ เกิดสภาพที่ไม่น่าดู เช่น สภาพน้ำที่มีสีดำคล้ำไปด้วยขยะ และสิ่งปฏิกูล ทำให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจ เช่น การสูญเสียพันธุ์ปลาบางชนิดจำนวนสัตว์น้ำลดลง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศในระยะยาว

น้ำเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ เพื่อใช้ในการด้านการอุปโภคและบริโภค อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการรักษาระบบนิเวศ ความไม่สมดุลของน้ำทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ทำให้เกิด ปัญหาอุทกภัย ปัญหามลพิษและปัญหาคุณภาพน้ำ ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งในด้านชีวิตและทรัพย์สิน เป็นอย่างมาก จากปัญหาและผลกระทบข้างต้น สามารถบรรเทาความรุนแรงได้ โดยการจัดการน้ำอย่าง เป็นระบบทั่วประเทศ ซึ่งข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ นับเป็นพื้นฐานสำคัญ ลำดับต้นๆที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อการตัดสินใจแก้ไขและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ อย่างถูกต้อง รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์และมีประสิทธิภาพเป็นการลดความสูญเสียทั้งในด้านชีวิตและ ทรัพย์สิน ทั้งในระดับจังหวัด ภูมิภาคและประเทศ

ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นประชาชนในพื้นที่ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการน้ำในชุมชน หมู่บ้านวังหินซอง ตำบลวังหิน อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นข้อมูลว่าประชาชนในพื้นที่ ชุมชนมีความร่วมมือกับแนวทางการใช้น้ำในพื้นที่ของชุมชนทั้งในภาคครัวเรือนและภาคการเกษตรกัน อย่างไร โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการบริหารจัดการน้ำ และการใช้ประโยชน์จาก แหล่งน้ำในแนวทางอันเหมาะสมในการจัดการน้ำอย่างยั่งยืนของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการคุณภาพน้ำเพื่อการ อุปโภคบริโภคของประชาชนในชุมชนหมู่บ้านวังหินซอง ตำบลวังหิน อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ 2) การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำของชุมชนแนวทางอันเหมาะสมในการจัดการน้ำอย่างยั่งยืนของชุมชน หมู่บ้านวังหินซอง ตำบลวังหิน อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีการดำเนินการศึกษา

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาการบริหารจัดการน้ำใน ชุมชนหมู่บ้านวังหินซอง ตำบลวังหิน อำเภอวังโป่งจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบการ วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมุ่งการค้นหาคำตอบให้ความรู้ ความเข้าใจ ในเชิงลึก ครอบคลุม และมีรายละเอียดของข้อมูลรอบด้านอย่างเป็นองค์รวมที่เกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา

1. การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาโดยค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร จากเว็บไซต์อินเทอร์เน็ต วิทยานิพนธ์ และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อรวบรวมแนวคิดนักวิชาการ และเพื่อใช้เป็น กรอบในการศึกษาเพื่อเป็นแนวคิดและเป็นเครื่องมือชี้้นำในการเก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่ชุมชน หมู่บ้านวังหินซอง ตำบลวังหิน อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์

2. การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (in-depth interview) เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง การวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ จะทำการเก็บข้อมูล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลวังหิน ผู้นำชุมชน(ผู้ใหญ่บ้าน) ผู้นำเกษตรกร ประชาชนของหมู่บ้านวังหินของ ตำบลวังหิน อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงและนำรายละเอียดของการจัดการทรัพยากรน้ำของหมู่บ้านวังหินของ ตำบลวังหิน อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ มาอธิบาย โดยเฉพาะการศึกษาความคิดเห็นและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนหมู่บ้านวังหินของ ตำบลวังหิน อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการศึกษาและอภิปราย

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า

สรุปผลการศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการคุณภาพน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคของประชาชนในชุมชนหมู่บ้านวังหินของ ตำบลวังหิน อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์

1. การร่วมกิจกรรม การประชุมหรือการชุมชนในชุมชนหมู่บ้านวังหินของ

จากการศึกษาพบว่าในชุมชนของหมู่บ้านวังหินของจะมีการประชุมในทุกวันที5ของทุกเดือน เพื่อมีการรับฟังปัญหาและมีการเสนอแผนการดำเนินงานใช้ชาวชุมชนได้ทราบ แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัยและตรงกับวันสำคัญอื่นๆก็อาจจะเลื่อนวันนัดประชุมตามความเหมาะสมหรือความพร้อมของผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านก็จะแจ้งเสียงตามสายเพื่อบอกลูกบ้านว่าจะมีการประชุมขึ้นในวันและเวลาใด

2. การเสนอประเด็นปัญหาและการวางแผนแนวทางแก้ไขปัญหา

จากการศึกษาพบว่า การเสนอประเด็นปัญหาและการวางแผนแนวทางแก้ไขปัญหาวบ้านในชุมชนหมู่บ้านวังหินของ จะมีการร่วมกันเสนอปัญหาร่วมกันในที่ประชุม เพราะเปรียบเสมือนเป็นเวทีเพื่อให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นปัญหาต่างๆภายในชุมชน เสนอประเด็นปัญหาและวางแผนแก้ไขปัญหาร่วมกัน การตัดสินใจร่วมกัน เช่น การได้รับทราบข้อมูลการตรวจสอบคุณภาพน้ำ หรือน้ำพอใช้ในชุมชนหรือไม่ ชาวบ้านก็จะทราบข้อมูลที่คณะกรรมการมีการนำเสนอและชี้แจงในที่ประชุมทุกครั้งที่มีการประชุมของชุมชน

3. การร่วมรับผิดชอบการดำเนินงานการจัดการน้ำในชุมชน

จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมรับผิดชอบการดำเนินงานการจัดการน้ำในชุมชน ประชาชนในชุมชนมีการร่วมกันรับผิดชอบในการดำเนินงานในการจัดการน้ำเป็นอย่างดี ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบกันทั้งหมด เช่น ถ้าในชุมชนมีน้ำรั่ว ท่อประปาแตก หรือสังเกตว่าน้ำประปาขุ่นไม่มีความใส ชาวบ้านใน

ชุมชนก็จะไปแจ้งให้คณะกรรมการทราบและคณะกรรมการก็จะเข้าไปตรวจสอบและดำเนินการซ่อมแซมปรับปรุงแก้ไข

4. การมีส่วนร่วมการประเมินผลการดำเนินงานจัดการน้ำในชุมชน

จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมการประเมินผลการดำเนินงานจัดการน้ำในชุมชนประชาชนในชุมชนทุกคนมีส่วนร่วมการประเมินผลการดำเนินงานจะมีการชี้แจงในที่ประชุมทุกครั้งเกี่ยวกับงบประมาณการจัดการน้ำของชุมชน การใช้งบประมาณ และผลกำไรต่อปีซึ่งเป็นเงินที่เก็บจากการใช้น้ำในครัวเรือนจากประชาชนในชุมชน ถ้ามีผลกำไรมากก็จะเอาเงินส่วนนั้นไปใช้ประโยชน์เพื่อชุมชนโดยจะถามประชาชนในที่ประชุมว่าเห็นด้วยหรือไม่ ถ้ามีผลกำไรน้อยก็จะเก็บไว้ซ่อมแซมบำรุงรักษา

สรุปผลการศึกษา การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำของชุมชนแนวทางอันเหมาะสมในการจัดการน้ำอย่างยั่งยืนของชุมชนหมู่บ้านวังหินซอง ตำบลวังหิน อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์

1. การจัดสรรแหล่งน้ำในชุมชนเพื่ออุปโภคบริโภค

จากการศึกษาพบว่า การจัดสรรแหล่งน้ำในชุมชนเพื่ออุปโภคบริโภค น้ำที่ใช้อุปโภคบริโภคในชุมชนหมู่บ้านวังหินซองเป็นแหล่งน้ำที่ได้จากน้ำใต้พื้นดินหรือน้ำบาดาล ซึ่งปัจจุบันน้ำบาดาลสำหรับการใช้อุปโภคบริโภคในชุมชนมีใช้ 2 บ่อหลัก และจะมีแผนการเสนอเพิ่มอีก 1 บ่อเพื่อให้มีน้ำสำรองไว้ใช้ในฤดูแล้ง

2. การจัดสรรแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า การจัดสรรแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร น้ำที่ใช้ในการเกษตรของชุมชนหมู่บ้านวังหินซองเป็นน้ำที่มาจากคลองสาธารณะที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน และจากส่วนตัว ประชาชนที่ทำการเกษตรจะมีแหล่งน้ำเป็นของตนเองจะมีบ่อหรือสระเพื่อกักเก็บน้ำในพื้นที่การเกษตรของตนเองเป็นหลัก

3. การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค มีการจัดทำแผนของชุมชนเพื่อของงบประมาณ เพื่อมาใช้ในการขุดบ่อบาดาลเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งบ่อเพื่อจะได้มีน้ำสำรองในการใช้เพื่ออุปโภคบริโภคในครัวเรือน และการเปลี่ยนท่อส่งน้ำประปาใหม่เพื่อให้ น้ำที่ถูกส่งไปใช้ตามครัวเรือนมีคุณภาพและใสสะอาดมากยิ่งขึ้น

4. การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ในชุมชนหมู่บ้านวังหินซองมีการสำรวจแหล่งน้ำที่มีการต้นเขินและทำการขุดลอกคลองในทุกๆปีเพื่อให้คลองมีการกักเก็บน้ำได้ในปริมาณที่เพิ่มขึ้น และทำให้น้ำไหลได้อย่างสะดวกและสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างทั่วถึงในภาคการเกษตร

5. การสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการอนุรักษ์แหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค

จากการศึกษาพบว่า การสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการอนุรักษ์แหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการใช้น้ำอย่างประหยัด เมื่อชุมชนเกิดวิกฤติในช่วงฤดูแล้งน้ำประปาในบ่อบาดาลของชุมชนจะมีปริมาณน้ำเหลือน้อย ผู้ใหญ่บ้านจะประกาศให้ลูกบ้านทราบถึงปัญหาและช่วยกันเปิดปิดน้ำประปาเป็นเวลาเพื่อให้ประชาชนในชุมชนยังมีน้ำใช้ไปจนถึงฤดูฝน

6. การสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการอนุรักษ์แหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า การสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการอนุรักษ์แหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร ประชาชนในชุมชนบ้านวังหินซองมีการช่วยกันดูแลอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำสาธารณะที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน การลดการใช้สารเคมีในภาคการเกษตรในพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับแหล่งน้ำเพื่อไม่ให้สารเคมีไหลลงสู่แหล่งน้ำ การช่วยกันดูแลรักษาคลองที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน การขุดลอกคลองเพื่อให้น้ำไหลผ่านสะดวกและทำให้คลองสะอาด และประชาชนในชุมชนจะได้รับประโยชน์ร่วมกันมีน้ำใช้ในภาคการเกษตรตลอดปี

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ การบริหารทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาการบริหารจัดการน้ำในชุมชนหมู่บ้านวังหินซอง ตำบลวังหิน อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ผลจากการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำในชุมชนพบว่า การประชุมในชุมชน ประชาชนในชุมชนหมู่บ้านวังหินซองจะมีการเข้าร่วมประชุมกันทุกเดือน มีส่วนร่วมในการเสนอประเด็นปัญหาและการวางแผนแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ประชาชนในชุมชนมีการร่วมกันรับผิดชอบในการดำเนินงานในการจัดการน้ำเป็นอย่างดีทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบกันทั้งหมด และประชาชนในชุมชนทุกคนมีส่วนร่วมการประเมินผลการดำเนินงานจะมีการชี้แจงในที่ประชุมทุกครั้งเกี่ยวกับงบประมาณการจัดการน้ำของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ สยามพร ลิ้มไทย (อ้างถึงใน ถวัลย์ คล้ายมงคล, 2553, หน้า 12) ได้อธิบายความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ได้เข้ามามี

นิยามในการคิดริเริ่มการดำเนินโครงการ การเข้าร่วมกิจกรรม ร่วมรับผิดชอบผลการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนในชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนตามแนวทางการพัฒนา แบบยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วม จะต้องเกิดจากความสมัครใจของประชาชนเอง

ผลจากการการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำของชุมชนแนวทางอันเหมาะสมในการจัดการน้ำอย่างยั่งยืนของชุมชนพบว่า การจัดสรรแหล่งน้ำในชุมชนเพื่ออุปโภคบริโภค น้ำที่ใช้อุปโภคบริโภคในชุมชนหมู่บ้านวังหินของเป็นแหล่งน้ำที่ได้จากน้ำใต้พื้นดินหรือน้ำบาดาล การจัดสรรแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร น้ำที่ใช้ในการเกษตรของชุมชนหมู่บ้านวังหินของเป็นน้ำที่มาจากคลองสาธารณะที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค มีการจัดทำแผนของชุมชนเพื่อของบประมาณ เพื่อมาใช้ในการขุดบ่อบาดาลเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งบ่อเพื่อจะได้มีน้ำสำรองในการใช้เพื่ออุปโภคบริโภคในครัวเรือน การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ในชุมชนหมู่บ้านวังหินของมีการสำรวจแหล่งน้ำที่มีการตื้นเขินและทำการขุดลอกคลองในทุกๆปีเพื่อให้คลองมีการกักเก็บน้ำได้ในปริมาณที่เพิ่มขึ้น การสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการอนุรักษ์แหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการใช้น้ำอย่างประหยัด การสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการอนุรักษ์แหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร ประชาชนในชุมชนบ้านวังหินของมีการช่วยกันดูแลอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำสาธารณะที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน การลดการใช้สารเคมีในภาคการเกษตรในพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับแหล่งน้ำเพื่อไม่ให้สารเคมีไหลลงสู่แหล่งน้ำ สอดคล้องกับแนวคิดของ วินัย ศรีอำพร (2553,หน้า170) ได้ให้ความหมายของการจัดการทรัพยากรน้ำไว้ว่า การจัดการน้ำ การใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรให้เกิดความสมดุล และสามารถใช้น้ำอย่างยั่งยืน ให้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และลดความเสียหายที่จะเกิดจากภัยแล้งและอุทกภัย ภายใต้สภาวะสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1. ประชาชนในชุมชนต้องการให้มีการดูแลรักษาการทำความสะอาดเครื่องกรองน้ำประปาในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะทำให้ชาวบ้านมีความมั่นใจว่าน้ำประปามีความใสสะอาดไม่ขุ่นหรือไม่มีกลิ่นเหม็น
2. ประชาชนต้องการเครื่องกรองน้ำตัวใหม่ที่มีคุณภาพมากกว่าเดิม เพื่อจะสามารถกรองสิ่งสกปรกหรือสารตกค้างได้ดีกว่าทำให้น้ำประปาในชุมชนสามารถดื่มกินได้ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อน้ำดื่ม

3. ประชาชนในชุมชนต้องการมีสะพานขนาดใหญ่เพิ่มหรือการทำแก้มลิง เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตร เพื่อใช้ในฤดูแล้ง

4. ผู้ใหญ่บ้านต้องการให้ประชาชนในชุมชนมีความร่วมมือลดการใช้สารเคมีจากการเกษตรให้น้อยลง เพราะสารเคมีมันไหลเข้าสู่แหล่งน้ำทำให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งน้ำได้ และอาจจะมีผลกระทบต่อร่างกาย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาการบริหารจัดการน้ำในชุมชนหมู่บ้านวังหินซอง ตำบลวังหิน อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการคุณภาพน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคของประชาชนในชุมชน และ การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำของชุมชนแนวทางอันเหมาะสมในการจัดการน้ำอย่างยั่งยืนของชุมชนหมู่บ้านวังหินซอง ตำบลวังหิน อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่จะช่วยให้ได้นำผลการศึกษา เป็นแนวทางและการพัฒนาในการจัดการน้ำประปาเพื่ออุปโภคบริโภคและคลองสาธารณะที่ใช้เพื่อการเกษตรในชุมชนหมู่บ้านวังหินซอง ตำบลวังหิน อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์เท่านั้น ซึ่งการศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาถึงรูปแบบการวางแผนกลยุทธ์และการแก้ไขปัญหาการเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำในชุมชน เพื่อนำมาสู่รูปแบบของการวางแผนกลยุทธ์และการแก้ไขปัญหาการเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำที่เป็นรูปธรรมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรน้ำ.(2546). บันทึกก้าวแรกพ.ศ.2546.กรุงเทพมหานคร:ผู้แต่ง.
- กรมทรัพยากรน้ำ.(2555). รายงานการดำเนินงานของรัฐต่อสาธารณะรายปีประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555. กรุงเทพมหานคร:ผู้แต่ง
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2557).การบริหารจัดการน้ำ.ขอนแก่น:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วินัย ศรีอำพร. (2553).การจัดการทรัพยากรน้ำ.กรุงเทพฯ:เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ทรงพร เย็นยิ่ง. (2558). การจัดการน้ำประปาขององค์การปกครองท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ.ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ชมัยพร ชมกุล. (2552).การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่น.วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นันทน์ภัส สืบสัมพันธ์. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ:กรณีศึกษากลุ่มแม่น้ำตาช้างจังหวัดเชียงใหม่.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ถวัลย์ คล้ายมงคล. (2553) . การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการคุณภาพน้ำ เพื่อการอุปโภคบริโภคของชุมชนอ่างเก็บน้ำห้วยสงสัย จังหวัดเพชรบุรี.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ทัพไท ชุมนานาเขียว. (2557).การจัดการน้ำแล้งตามลักษณะภูมิเวศอีสาน: กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี.วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สมัคร ศรีธ. (2555).การศึกษาแผนการจัดการทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษาการวางแผนการจัดการน้ำของโครงการชลประทานร้อยเอ็ด.วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ทรัพยากรน้ำ,ค้นเมื่อ 20 มกราคม 2561,จาก
- <https://web.ku.ac.th/schoolnet/snet6/envi2/subwater/subwater.htm>.